

entuzjaści edukacji

Bateria Testów Czytania IBE

Grażyna Krasowicz-Kupis

Zespół Specyficznych Zaburzeń Ucznienia IBE

Model of Reading and Spelling Acquisition in Polish

Krasowicz-Kupis i Awramiuk (2014)

CZYTANIE

Stadium I:

Dominacja strategii analitycznych i fonologicznych

Stadium II:

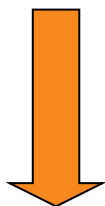
Pośrednie między analitycznym fonologicznym i wyrazowym

Stage III:

Dominacja strategii globalnych

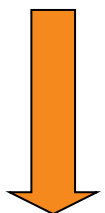
Stadium wstępne (przed pismem – preliteracy)

- rozwój sprawności językowych
- nieformalne kontakty z pismem
- świadomość pisma
- podstawy świadomości językowej
- motywacja

Stadium kluczowe (opanowanie pisma)

- Wymaga przewodnictwa (wyjaśnienia związku grafem-fonem/głoska - litera)
- „Złamanie kodu”
- biegłość techniczna

Stadium wprawy (automatyzacja)

- płynne, zautomatyzowane i efektywne czytanie i pisanie
- aspekty semantyczne i komunikacyjne stają się najważniejsze
- pragmatyczne wykorzystanie pisma

PISANIE

Stadium I:

Transkrypcja częściowa i niepoprawna

Stadium II:

Dominacja strategii fonetycznej
RK, RTA, RBA, RYBA

Stadium III:

Wzrost świadomości ortograficznej i morfologicznej

Czytanie i pisanie

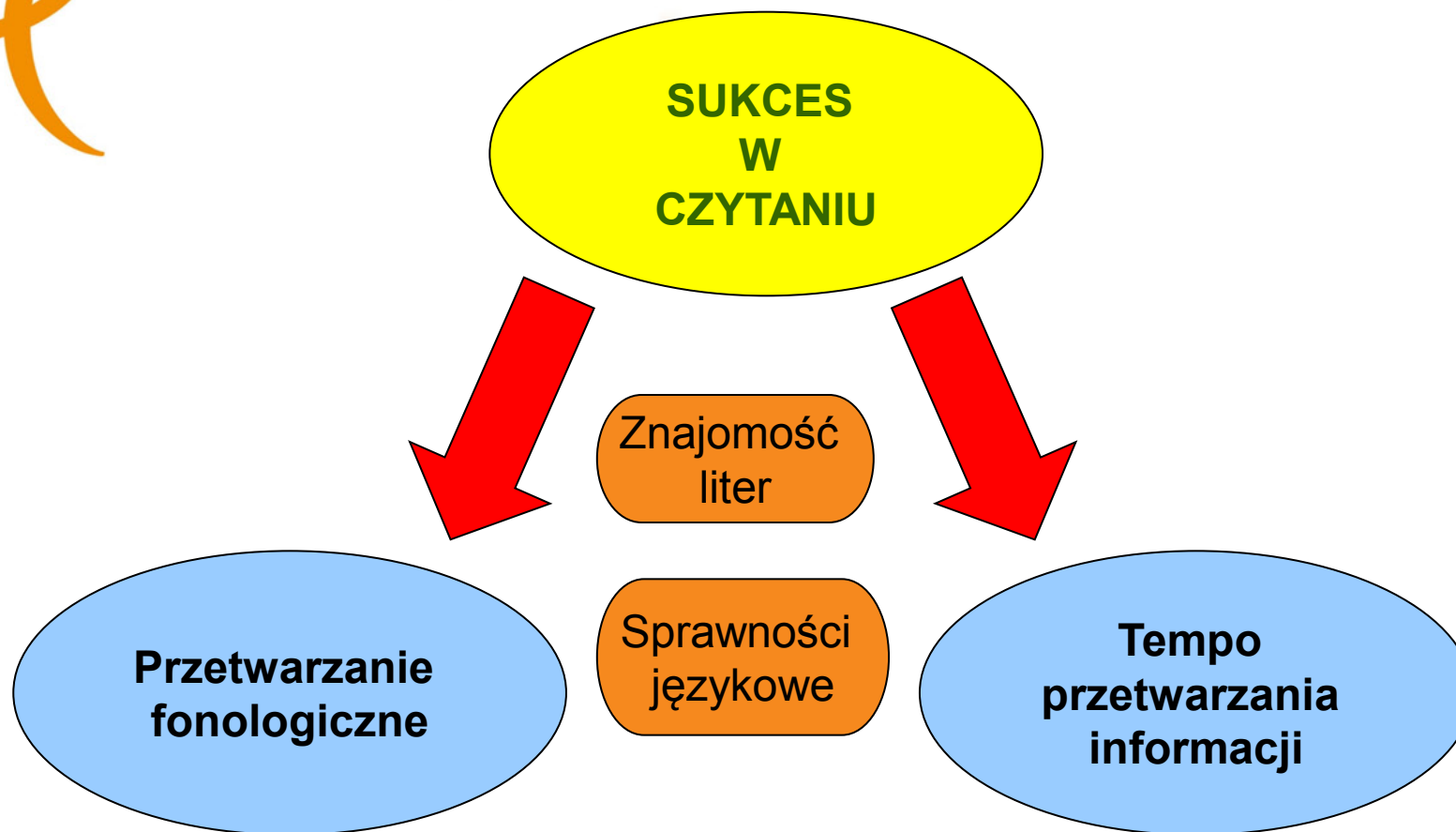
- **czynności językowe** (forma komunikacji językowej)
- **czynności metajęzykowe** oparte na
 - świadomości pisma, głównie relacji druk-słowo
 - świadomości relacji głoska-litera
 - świadomości środków językowych użytych do formowania wypowiedzi i ich kontroli.
- **czynności metapoznawcze**, wymagające świadomej kontroli procesów poznawczych zaangażowanych w czytanie i pisanie (aspekt semantyczny i pragmatyczny).

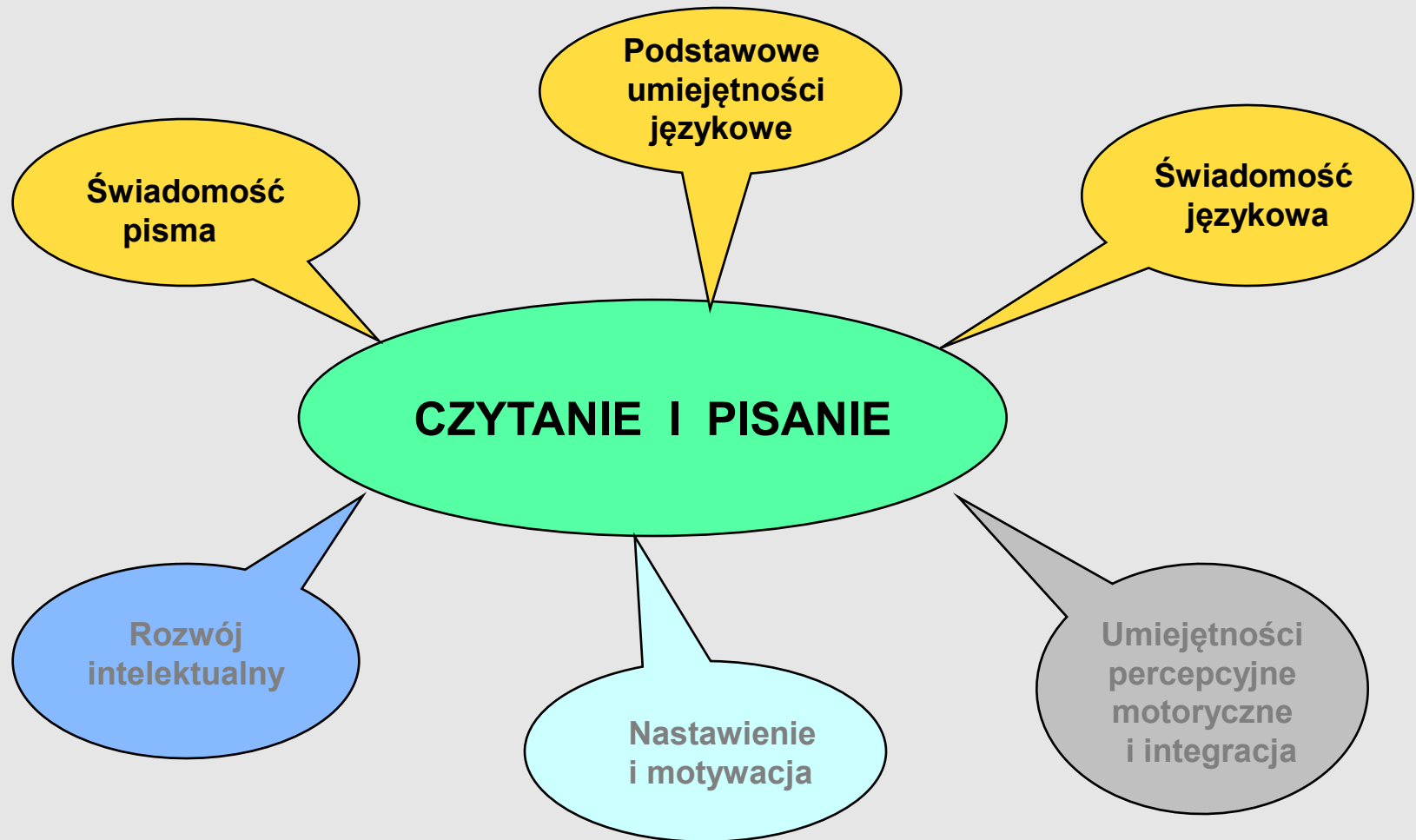
Koncepcja struktury testów do oceny wczesnych umiejętności czytania

1. Ocena wszystkich aspektów czytania
(tempo, poprawność, rozumienie)
2. Ocena czytania wyrazów i tekstu
3. Ocena podstawowych funkcji leżących u podstaw czytania

*znajomość liter,
przetwarzanie fonologiczne,
tempo nazywania.*

Komponenty gotowości do nauki czytania i pisania

Testy czytania a poziom edukacyjny

Testy czytania	RPP	I klasa
Test CZ_I: Nazywanie liter	✓	✓
Test CZ_III: Wyrazy	✓	✓
Test CZ_IV_A: Wyspa – sztuczne wyrazy	✓	
Test CZ_IV_B: Wyspa – sztuczne wyrazy		✓
Test CZ_V: Sztuczne wyrazy		✓
Test CZ_VI: Rozpoznawanie liter	✓	

Badanie BTCz IBE

- Łączny czas badania testami czytania – około 10 min.
- **Ograniczenie czasu badania** do 60 sekund występuje w testach:
 - CZ_III – Wyrazy
 - CZ_V - Sztuczne wyrazy
- Warto nagrywać czytanie dziecka.
 - Możliwy zapis na arkuszach odpowiedzi i jego interpretacja - po zakończeniu badania w testach

Procedura badania

- Szczegółowy opis w instrukcji do każdego testu oraz na arkuszu odpowiedzi.
- Kolejność podawania testów
- Warunki wstępne
 - jeśli w teście „CZ_I Nazywanie liter” **wynik < 5 pkt**,
 - rezygnacja z pozostałych (przyznana ocena 0 pkt)
 - przeprowadza się tylko „CZ_VI: Rozpoznawanie liter”.
- Zasady przerywania badania
- Zasady udzielania dodatkowej pomocy dziecku

Test CZ_I: Nazywanie liter

- **UWAGA: wstępny test, warunkujący możliwość kontynuowania badania!**
 - w teście CZ_I dziecko musi rozpoznać co najmniej 5 liter poprawnie
- PRZESŁONA - dla dzieci z zaburzeniami uwagi lub z problemami przestrzennymi (przesłaniamy obrazki i wyrazy znajdujące się po prawej stronie nazywanej litery).
- Wskazujemy po kolei litery, aż do momentu, gdy dziecko zacznie spontanicznie samo pokazywać je palcem. Jeśli tego nie robi – kontynuujemy wskazywanie.

Test CZ_III: Wyrazy

- Pozwala na ocenę dekodowania:
 - tempo
 - poprawność
 - strategia
- Warunek wstępny - dziecko rozpoznało 5 liter lub więcej w CZ_I
- Przesłona
- Wskazujemy po kolei wyrazy, aż do momentu, gdy dziecko zacznie spontanicznie samo pokazywać je palcem ...

Test CZ_IV: Wyspa – sztuczne wyrazy

wersja A i B

- Czytanie sztucznych wyrazów (dekodowanie)
- **Warunek** - dziecko rozpoznało 5 liter lub więcej w CZ_I
- Przesłona
- Wskazujemy po kolei wyrazy, aż do momentu, gdy dziecko zacznie spontanicznie samo pokazywać je palcem ...

Test CZ_V: Sztuczne wyrazy

- Bada przetwarzanie fonologiczne i ewentualnie strategię
- **Warunek** - dziecko rozpoznało 5 liter lub więcej w CZ_I
- Przesłona
- Wskazujemy po kolei wyrazy, aż do momentu, gdy dziecko zacznie spontanicznie samo pokazywać je palcem ...

Test CZ_VI: Rozpoznawanie liter

- Tylko RPP
- Test przeprowadzamy ZAWSZE, nawet wtedy, gdy dziecko nie nazwało 5 liter w teście Nazywanie liter.

Rzetelność testów czytania

Test	Alfa Cronbacha	Współczynnik Guttmana	Stabilność
CZ_I: Rozpoznawanie liter	0.95	0.95	0.84
CZ_III: Wyrazy	0.93	0.96	0.90
CZ_IVA: WYSPA_A	0.89	0.88	0.66
CZ_5: Sztuczne wyrazy	0.91	0.92	0.74
CZ_6: Rozpoznawanie liter	0.86	0.84	0.61

Testy czytania a płeć

Test	Statystyka	Istotność
CZ_I: Rozpoznawanie liter	$Z=-0,64$	n.i.
CZ_III: Wyrazy	$Z=-1,12$	n.i.
CZ_IVA: WYSPA_A	$Z=-1,28$	n.i.
CZ_5: Sztuczne wyrazy	$F(1,249)=0,04$	n.i.
CZ_6: Rozpoznawanie liter	$F(1,249)=1,84$	n.i.

Ogólnie wyniki testów BTCz IBE nie są powiązane z płcią
($Z=-0,87$, $p=0,384$)

Testy czytania a wiek i klasa

Test	Wiek	Klasa
CZ_I: Rozpoznawanie liter	<i>p<0,001</i>	<i>p<0,001</i>
CZ_III: Wyrazy	<i>p<0,001</i>	<i>p<0,001</i>
CZ_IVA: WYSPA_A	<i>p<0,001</i>	<i>p<0,001</i>
CZ_5: Sztuczne wyrazy	<i>n.i.</i>	<i>n.d.</i>
CZ_6: Rozpoznawanie liter	<i>n.i.</i>	<i>n.d.</i>

Ogólnie wyniki testów BTCz IBE (Rozpoznawanie liter, Wyrazy i Wyspa) są powiązane z wiekiem ($\chi^2[3, N=506]=33,13, p<0,001$) i poziomem edukacyjnym ($Z=-8,42, p<0,001$)

Trafność testów czytania

- **Test Szybkiego Nazywania TSN:** CZ_III, CZ_V i CZ_VI korelują ujemnie ze wszystkimi wskaźnikami.
- **Zetotest:** wszystkie próby czytania korelują dodatnio; najwyższe związki dla młodszych dzieci
- **Test Słownika Dziecka TSD** - Próby CZ_I, CZ_III, CZ_IV, CZ_VI korelują (dodatnio) ze wszystkimi podtestami TSD oraz wynikami zbiorczymi; brak związku dla CZ_V. Najsilniejsze korelacje zaobserwowano dla mowy biernej w wieku 6 oraz 7 lat.
- **Skale Inteligencji i Rozwoju IDS**
 - wszystkie próby czytania korelują dodatnio i umiarkowanie silnie z pamięcią fonologiczną,
 - z uwagą selektywną – CZ_III, CZ_IV, CZ_V
 - pamięcią wzrokowo-przestrzenną – CZ_III, CZ_V
- **Test Cattella CFT 1-R** - związki niezbyt silne.
- **Skala Prognoz Edukacyjnych SPE-N**
 - liczne dodatnie korelacje ze wskaźnikami SPE-N, zwłaszcza CZ_III i CZ_IV;
 - ze wskaźników SPE-N to rozwój poznawczy najmocniej powiązany z wynikami prób czytania.
- **SPE-R** - wszystkie korelują istotnie ($P < 0,001$) i umiarkowanie

Zastosowanie diagnostyczne

- Wyłonienie dzieci, które nie podejmują prób czytania
- Wyłonienie dzieci, które pozostają w tyle za rówieśnikami
- Ocena funkcji leżących u podstaw czytania (litery)
- Ocena dekodowania (tempo i poprawność)
- Ocena strategii czytania